

MATEU ORFILA I ROTGER 1787-1853

Mateu Orfila i Rotger neix a Maó el dia 24 d'abril del 1787. L'acte baptismal recull les següents dades: “Die vint y quatre Abril de lo Año mil set cens vuytante y set jo bax firmat Vicari de la Parroquia de Maho he Baptisat un Fill lilegitim de Antoni Orfila y de Sussana Rotger Conjuges fonch son nom Matheu Joseph Bonaventura y sos Padrins Doctor Pere Orfila y Cathalina Fabregues tots son de esta Parroquia accepto la Padrina qui es de la Vila Carlos. Es nat vuy ut supra a las nou del mati. Diego Preto Prevere y Vicari.”¹

Al domicili familiar del carrer de ses Moreres, Mateu Orfila rep una sòlida formació, que, a més de les ciències i les humanitats, inclou la musica i els idiomes. Aquests estudis li permetran expressar-se sense dificultat en català, castellà, francès i anglès, a més de llatí i grec.

El seu pare, comerciant i propietari d'una petita flota mercant, intenta encaminar-lo cap a la carrera nàutica, però la vocació científica del jove Orfila ja està clarament determinada. Mateu realitza un viatge pel Mediterrani per no contrariar els designis paterns, però el resultat del viatge és la confirmació del fet que no vol seguir la tradició familiar, sinó dedicar-se a la medicina.

L'any 1805 es trasllada a València i, posteriorment, a Barcelona, on inicia estudis universitaris de química i medicina. Destaca entre els seus companys i és becat per la Junta de Comerç de Barcelona per continuar la seva formació a París, amb els millors químics i metges del moment.

Establert definitivament a la capital francesa, combina l'exercici de la professió de metge amb la docència i la investigació, i aconsegueix grans èxits en tots els camps. Té al seu càrrec les càtedres de Medicina Legal i de Química de la Universitat de París, de la qual també és degà durant disset anys.

La seva fama creix per la seva intervenció en el cèlebre procés d'enverinament de Charles Lafarge. És considerat el pare de la toxicologia moderna, i els seus llibres, traduïts a diferents llengües, es converteixen en llibres de text oficials a les carreres universitàries. Tots aquests mèrits determinen els seus nomenaments com a metge de Lluís XVIII i com a membre de l'Acadèmia de Medicina de París, de la qual és president. Organitza, també, el Museu d'Anatomia Patològica —Museu Dupuytren— i la Galeria d'Anatomia Comparada que du el seu nom: Museu Orfila.

Amb independència del seu èxit professional, Orfila triomfa també en l'àmbit social. Els salons de París li obren les portes i, en aquestes reunions socials, destaca en la seva faceta de cantant. Malgrat que no torna a Menorca més que en comptades ocasions, sempre manté un contacte permanent amb la seva terra natal i amb els seus germans, Antoni i Bàrbara, als quals sempre estarà molt unit.

La seva mort, esdevinguda a París el 12 de març del 1853, causa un gran impacte arreu d'Europa. L'Ajuntament de Maó, en atenció a tots els mèrits assolits, pren l'acord, el 31 de març, de penjar el seu retrat a la Sala de Sessions, per tal d'inaugurar, d'aquesta manera, la Galeria de Menorquins Il·lustres municipal.²

¹ Llibre 18 de baptismes de Maó, p.41. Arxiu Diocesà de Menorca

² Llibre d'actes any 1853, pàg. 220. U-408. AHM

MATEU ORFILA I ROTGER **1787-1853**

Mateu Orfila nace en Mahón el día 24 de abril de 1787. El acta bautismal recoge los siguientes datos: “Die vint y quatre Abril de lo Añy mil set cens vuytante y set jo bax firmat Vicari de la Parroquia de Maho he Baptisat un Fill lilegitim de Antoni Orfila y de Sussana Rotger Conjuges fonch son nom Matheu Joseph Bonaventura y sos Padrins Doctor Pere Orfila y Cathalina Fabregues tots son de esta Parroquia accepto la Padrina qui es de la Vila Carlos. Es nat vuy ut supra a las nou del mati. Diego Preto Prevere y Vicari.”³

En el domicilio familiar de la calle de ses Moreres, Mateu Orfila recibe una sólida formación, que, además de las ciencias y las humanidades, incluye la música y los idiomas. Estos estudios le permitirán expresarse sin dificultad en catalán, castellano, francés e inglés, además de latín y griego.

Su padre, comerciante y propietario de una pequeña flota mercante, intenta encaminarlo hacia la carrera náutica, pero la vocación científica del joven Orfila ya está claramente determinada. Mateu realiza un viaje por el Mediterráneo para no contrariar los designios paternos, pero el resultado del viaje es la confirmación de que no quiere seguir la tradición familiar, sino dedicarse a la medicina.

En el año 1805 se traslada a Valencia y, posteriormente, a Barcelona, donde inicia estudios universitarios de química y medicina. Destaca entre sus compañeros y es becado por la Junta de Comercio de Barcelona para continuar su formación en París, con los mejores químicos y médicos del momento.

Establecido definitivamente en la capital francesa, combina el ejercicio de la profesión de médico con la docencia y la investigación, y consigue grandes éxitos en todos los campos. Tiene a su cargo las cátedras de Medicina Legal y de Química de la Universidad de París, de la que también es decano durante diecisiete años.

Su fama crece por su intervención en el célebre proceso de envenenamiento de Charles Lafarge. Es considerado el padre de la toxicología moderna, y sus libros, traducidos a diferentes lenguas, se convierten en libros de texto oficiales en las carreras universitarias. Todos estos méritos determinan sus nombramientos como médico de Luis XVIII y como miembro de la Academia de Medicina de París, de la que es presidente. Organiza, también, el Museo de Anatomía Patológica -Museo Dupuytren- y la Galería de Anatomía Comparada que lleva su nombre: Museo Orfila.

Con independencia de su éxito profesional, Orfila triunfa también en el ámbito social. Los salones de París le abren las puertas y, en estas reuniones sociales, destaca en su faceta de cantante. A pesar de que no vuelve a Menorca más que en contadas ocasiones, siempre mantiene un contacto permanente con su tierra natal y con sus hermanos, Antoni y Bàrbara, a los que siempre estará muy unido.

Su muerte, acaecida en París el 12 de marzo de 1853, causa un gran impacto en toda Europa. El Ayuntamiento de Mahón, en atención a todos los méritos conseguidos, toma el acuerdo, el 31 de marzo, de colgar su retrato en la Sala de Sesiones, a fin de inaugurar, de este modo, la Galería de Menorquines Ilustres municipal.⁴

³ Libro 18 de bautismos de Mahón, p.41. Arxiu Diocesà de Menorca

⁴ Libro de actas año 1853, pág. 220. U-408. AHM

MATEU ORFILA I ROTGER **1787-1853**

Mateu Orfila i Rotger was born in Mahon on the 24th April 1787. The baptism entry states the following: "On the twenty-fourth day of April of the year seventeen eighty-seven, I the undersigning Priest of the Parish church of Mahon have baptised a legitimate son of Antoni Orfila and of Sussana Rotger, spouses, who gave him the name of Matheu Joseph Bonaventura and whose godparents are Doctor Pere Orfila and Cathalina Fabregues, both belonging to this Parish, except for the godmother, who comes from Vila Carlos. He was born today at around nine o'clock in the morning. Diego Preto Priest and Curator."⁵

Mateu Orfila received a solid education in his home located in the Carrer de Ses Moreres street. This education included, apart from sciences and humanities, also music and languages. These studies meant that he could speak fluent Catalan, Spanish, French and English, apart from Latin and Greek.

His father, merchantman and owner of a small merchant fleet, tried to steer him towards a marine career, although the scientific vocation of the young Orfila was already clearly determined. Mateu made a journey around the Mediterranean to satisfy his father's wishes, but the outcome of the voyage was the confirmation of the fact that he did not want to follow the family tradition, but to devote himself to medicine.

In 1805 he moved to Valencia and afterwards to Barcelona, where he started his undergraduate studies in chemistry and medicine. He excelled among his classmates and was awarded a scholarship by the Barcelona Trade Council to continue his education in Paris, along with the best chemists and doctors of the time.

He settled permanently in Paris where he alternated the practice of his profession as a doctor with teaching and research. He earned great success in all these fields. He obtained the professorship of Legal Medicine and Chemistry at the University of Paris, where he also was the chairman for seventeen years.

His fame started to grow thanks to his intervention in the famous proceedings of poisoning of Charles Lafarge. He is considered the father of modern toxicology and his books, translated into several languages, became the official textbooks for university degrees. All these merits led him to be appointed doctor of Louis XVIII and a member of the Academy of Medicine of Paris, of which he became the president. In addition, he created the Pathologic Anatomy Museum -Dupuytren Museum- and the Compared Anatomy Gallery that has his name: Museum Orfila.

Regardless of his professional success, Orfila also was celebrated in the social circles. All Paris society opened its doors for him and in these social meetings, he was remarkable in his facet of singer. Although he only came back to Minorca on a few occasions, he always maintained in permanent contact with his homeland and his brother and sister, Antoni and Bàrbara, to whom he would feel always very close.

His death, occurred in Paris on the 12th of March 1853, and this caused a great impact throughout Europe. The City Hall of Mahon, to honour all his achieved merits, agreed to hang his portrait in the Assembly Hall so as to inaugurate in this way the Municipal Gallery of Distinguished

⁵ Book of baptism of Mahon num. 18, p. 41. Diocesan archive.

Minorcans.⁶

⁶ Book of minutes 1853, page 220. U-408. AHM